

Kikel et a vízben

A csuka, süllő, ponty és a harcsa szaporodásának jellemzői, szülőhalak megóvásának fontossága a természetes vizekben.

Boltizár Ottó írása – Vajda Péter jegyzetével

A **csuka** szaporodása igen korán, a tavasz első heteiben elkezdődik. Más halfajokhoz hasonlóan, a petefészkekben található petesejtek (ikra), és a herében lévő hímivarsejtek (haltej) normális fejlődéséhez elengedhetetlen a bőséges táplálékellátottság. Ellenkező esetben, az ivarsejtek száma jelentősen csökkenhet. Csuka esetében a kifejtett ikrákkal teli petefészkek, a hal tömegének 18-20 %-át is kiteheti. Az ivartermék az ívási időszak előtt teljesen kifejlődik, de inaktív állapotban marad a szaporodási folyamatok kezdetéig. A csukának, és a süllőnek is van egy „megszokott” szaporodási időszaka, amikor adottak azok a környezeti feltételek, amelyek lehetővé teszik az ívást. Ilyen például a megfelelő víz hőmérséklet, és az ívási aljzat, amely általánosságban azt a növényzetet, gyökeret, kavicsot, és más egyéb tereptárgyat jelenti, amelyre a halak az ikráikat rakják.

A csukaanyák általában három, a tejesek pedig két évesen válnak ivaréretté. (60-70 dkg) A szaporodásukhoz legalább 5-10 Celsius fokos víz hőmérséklet szükséges. A csuka csoportosan ívó halfaj. A szaporodási időszakuk kezdetén az ívóhelyekre vándorolnak, ahol átlagosan 10-14 napot töltenek.

Az ívási aljzat, valamint a másik nem jelenlétében, megnő az ivari hormonok koncentrációja a vérben, amely kiváltja az érett ivarsejtek kiszabadulását az ivarszervekből (ovuláció). Ennek eredményeként, maga a szaporodás néhány nap alatt lezajlik. A csuka, szaporodását tekintve fitofil faj, vagyis kizárólag növényekre rakja az ikráit. Állóvízben a különféle hínárfajokra, illetve a part menti növényzet (sás, gyékény) víz alatti részeire, folyóvízben pedig mindezek mellett az időszakosan elöntött hullámtéri növényzetre.

A **süllő** ívási időszaka általában április elején kezdődik. A szaporodáshoz 10-14 Celsius fokos víz hőmérsékletre van szükség. A **süllő**, a csukával ellentétben, párosan ívó halfaj, az **ikrások általában négy, a tejesek három éves korukra válnak ivaréretté. (50-60 dkg)** Az ívási időszakot megelőzően, a hím süllő térképezi fel, választja ki a megfelelő szaporodó helyet, majd az ívási aljzatot gondosan letisztogatja. Egy kis humort beleszöve, ezt úgy is értelmezhetjük, hogy „megvetett ággal” várja a „süllőlány” érkezését. A legfontosabb ívási aljzatot főleg folyóvízen, a part menti fák víz alatti gyökerbojtjai jelentik. Ilyen fafaj a fehér fűz, valamint a szürke-, és a fehér nyár. Ennek hiányában a vízfenéken lévő homokos, vagy kavicsos aljzatra is megtörténhet az ívás. Miután a hímek a „fészkekre” csalogatták a nőtényeket, és kialakult a „párkapcsolat”, az ikrák lerakását, akár több napig tartó „násztánc” (egymás körüli lassú forgás, és a hímek bő-

koló fejrázása) előzi meg. Az ívás után, a hímek, tovább őrzik, és tisztogatják a fészket. A megtermékenyített ikrákból 6-8 nap alatt kelnek ki a lárvák, majd további 5-9 nap szükséges az önálló táplálkozás megkezdéséhez. Az utóbbi évtizedekben e két ragadozó halfaj, de főleg a süllő természetes szaporulata jelentős mértékben lecsökkent.

A süllő szaporításának egyik gyakran alkalmazott módszere a fűz-gyökerészövedékből, vagy műanyag szálakból készített mesterséges fészkek kihelyezése olyan területekre, ahol viszonylag sok az ivarérett süllő, de kevés a természetes ívóhely. A megtermékenyített ikrákkal teli fészkeket ezután felszedik, és keltetőházakba szállítják további érlelésre. (Természetes vízi körülmények között, ezeket kint hagyják ameddig a lárvák ki nem kelnek majd elkezdik önálló életüket)

A **ponty** és a **harcsa** szaporodása a víz hőmérséklettől függően, május elejétől akár június végéig is elhúzódhat, azonban a két halfaj szaporodásbiológiai folyamatai, ívási környezete és viselkedési szokásai, eltérő sajátosságokat hordoznak. Mielőtt a ponty ívási szokásait részletesen ismertetem, meg kell említenem, hogy a hazai vizek pontypopulációját, az európai alfajhoz tartozó őshonos változatok (pl: **dunai vadponty**), valamint a tudatos szelekciós tevékenység során kialakított fajták és az azok keresztezéseiből létrejött hibridek alkotják. A vad típusú, nem nemesített pontyoknak csak néhány természetes vízben maradtak fent alacsony egyedszámú populációi, például a